

Een buitengewone stranding van levende wenteltrappen *Epitonium clathrus* te Koksijde, Ster der Zee

Marie-Thérèse Vanhaelen

Een jaar geleden, tijdens de herfst 2006 woedde er in de nacht van 31 oktober op 1 november een zware westerstorm. De volgende dagen, 2 en 3 november 2006 ging ik de stranding tussen Koksijde Sint-André en het eerste strandhoofd nader bekijken : honderden levende slangsterren *Ophiura texturata*, een twintigtal zeesterren *Asterias rubens* en honderden slibanemonen *Sagartia troglodytes* waren aangespoeld, evenals meer dan 75 levende heremietkreeften *Pagurus bernhardus*, vele honderden dode strand- *Carcinus maenas* en zwemkrabben *Liocarcinus holsatus* en bovendien een levend mannetje en een wijfje met eieren van de helmkrab *Corystes cassivelaunus*.

Eerder uitzonderlijk voor november waren de 11 verse eiertrossen van de zeekat *Sepia officinalis*. Later, op 27 november 2006 vond ik zelfs nog één zulke tros. Blijkbaar zijn de zeekatten door het veranderend klimaat de (eier-)kluts kwijt.

Nog één – vooral voor de laatste jaren – zeldzame vondst was een fluwelen zeemuis, *Aphrodite aculeata*.

En dan een greep uit het molluskenaanspoelsel : massaal witte dunschaal *Abra alba*, en kleine, ditmaal onbegroeide levende zaagjes *Donax vittatus*, honderden dode en levende Amerikaanse zwaardscheden *Ensis directus* en verse, lege oesters *Crassostrea gigas*, een honderdtal levende grote strandschelpen *Maetra corallina* (op 35 meegenomen exemplaren waren er 28 bewoond door, in totaal 38 erwtenkrabbetjes *Pinnotheres pisum*).

Ik vond echter niet één levend wenteltrapje *Epitonium clathrus*, doch diezelfde dag, 3 november 2006, ging Mark Jacobs op zoektocht in Noord-Frankrijk, op het strand tussen Zuydcoote en Leffrinckoucke. De massale, gevarieerde stranding die hij daar aantrof, vertoonde in grote mate gelijkenis met wat ik in Koksijde vond, behalve ... dat er daar bovendien een spectaculaire levende-wenteltrappenstranding had plaatsgehad. We laten hem zelf aan het woord :

“...en dan de levende WENTELTRAPJES ! (Op 3 november 2006) met een voorzichtige schatting zou ik toch durven spreken van enkele honderden tot een duizendtal, met een zwaartepunt ter hoogte van het Fort des Dunes: op één vierkante meter aanspoelsel had ik er toch wel snel een twintigtal, bijna allemaal rond de 3,3 cm

en met de beige kleur met bruine streepjes, maar er waren er toch ook nagenoeg spierwitte bij.”

De dag nadien, 4 november lagen er nog enkele tientallen en verzamelde Mark er 14 tussen Zuydcoote en Bray-Dunes; de 4 grootste exemplaren waren 3,4 cm.

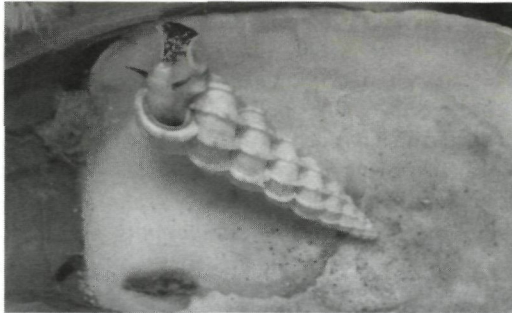

Foto: Wenteltrapje (Foto: Marc Panneels)

Ongeveer 10 dagen later begonnen, ditmaal te Koksijde, Ster der Zee levende wenteltrappen aan te spoelen. Zes dagen na elkaar, van 14 november 2006 tot en met 19 november 2006 werd er op deze plek verwoed verzameld, zowel door toevallige strandwandelaars als door S.W.G.-waarnemers. Er werden minstens 200 levende *Epitonium clathrus* gevonden (van 1,9 cm tot 3,5 cm). Na 19 november vond ik hier tot eind januari 2007 nog 3 levenden en 14 doden en ook 1 levende in Oostduinkerke.

Tenslotte meldde René Billiau nog 9 levende exemplaren op 28 januari 2007 in De Panne.

Hoogstwaarschijnlijk waren dit allemaal verspoelde exemplaren, afkomstig van die massale levende stranding op 3 november 2006 te Leffrinckoucke.

Samen met de levende stranding in De Panne tijdens de winter 2005-2006 met meer dan 700 levende exemplaren (Billiau, 2006) zijn deze laatste twee *Epitonium clathrus*-strandings in Zuydcoote-Leffrinckoucke en Koksijde, Ster der Zee, weer een levend bewijs van de enorme uitbreiding van de populatie wenteltrapjes die aanvankelijk vermoedelijk alleen dieper op en om de talrijke scheepswrakken vóór de Noord-Franse kust en de Belgische Westkust leefde. Vóór onze kust werd het allereerste wenteltrapje met dierlijke resten pas in oktober 1992 in De Panne gevonden (Vanhaelen, 1993) en de eerste levende individuen bereikten het Belgische strand op 31 december 1993, eveneens in De Panne (Vanhaelen, 1994).

Wat kunnen we afleiden uit het bondig overzicht van de verse strandingen, dat ik opstelde aan de hand van de gemelde en eigen vondsten ?

- Vanaf begin 1994 hebben er aan de Westkust gedurende een 12-tal jaren kleine levende strandingen plaatsgehad van enkele tot hoogstens een paar tientallen *E.clathrus* per winter.
- In winter 2005-2006 heeft dan een massale stranding plaats in De Panne.
- In 2006-2007 herhaalt dit laatste scenario zich opnieuw te Zuydcoote - Leffrinckoucke en Koksijde.

We vragen ons onder andere af :

- Is deze populatie-aangroei een gevolg van de temperatuurstijging van het zeewater? Of is een toename van anemonen –het belangrijkste voedsel voor de wenteltrappen – vóór onze Westkust en de Noord-Franse kust de oorzaak ?
- Is de populatie op en om de wrakken nog steeds groot en zijn alleen de exemplaren die korter op de kust leefden aangespoeld ?
- Zal *Epitonium clathrus* zijn territorium verder noordwaarts uitbreiden ?
- Zal de soort zo kort op de kust en zo talrijk blijven voorkomen in de komende jaren?

Het nieuwe winterseizoen 2007-2008 kondigt zich aan en na de eerste novemberstorm komen er reeds opnieuw enkele meldingen van levende wenteltrappen toe. Misschien is het nu aangewezen opnieuw levende *Epitonium clathrus* te observeren in het aquarium. In december 2005 heeft Lode Janssens 10 individu's van de reuzenstranding in De Panne gevolgd : 4 ervan overleefden een 30-tal dagen (Billiau, 2006).

We zijn erg benieuwd hoe het *Epitonium clathrus* verder zal vergaan op de Belgische Kust.

Summary

A second winter on row, 2006-2007, witnessed a mass life stranding of the common wentletrap *Epitonium clathrus*, on both sides of the French-Belgian border.

Literatuur

- BILLIAU, R., 2006. Een reuzenstranding van levende gewone wenteltrap *Epitonium clathrus* (Linnaeus, 1758) op het strand van De Panne. De Strandvlo, 26(1): 12-19.
- VANHAELLEN, M.-TH., 1993. Wenteltrap *Epitonium clathrus* met operculum te De Panne op 24-10-1992. De Strandvlo, 13(2-3): 89-90.
- VANHAELLEN, M.-TH., 1994. Wenteltrapje *Epitonium clathrus* (Linnaeus, 1758) levend aangespoeld aan onze Westkust. De Strandvlo, 14(3): 94-102

**Ter Yde I
8670 Oostduinkerke**